

СТАНОВИЩЕ

за

дисертационния труд на

МИЛА ДИМИТРОВА НАУМОВА-РУШАКЕС

докторант на самостоятелна подготовка

към катедра „История на музиката и етномузикология” при ТКДФ
НМА „Проф.П.Владигеров”

на тема

**СЛОВОТО И МУЗИКАТА НА
ФИЛИП НИКОЛАЙ (1556-1608)
И ХОРАЛНАТА ТРАДИЦИЯ**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор”
по професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство

от проф. д-р ЕМИЛИЯ КОЛАРОВА

катедра „История на музиката и етномузикология” при ТКДФ
Национална музикална академия ”Проф. Панчо Владигеров”

Дисертационният труд на Мила Наумова-Рушакес е посветен на актуална за съвременността проблематика, която чрез многостранното детайлно разкриване на словото и музиката на Филип Николай (1556-1608) насочва към епохата на Барока, към нейните художествено-естетически концепции и композиционни похвати, както и проекциите им към следващите векове до наши дни. Този задълбочен научен интерес към подобна тематика безспорно е обусловен от активната изпълнителска и педагогическа дейност на Мила Наумова-Рушакес в САЩ. Нейната практика на концертиращ пианист и органист, на диригент на хор и музикален директор в Англиканска църква „Св. Св. Андрей и Маргарет Шотландска“, на организатор на концертна серия „Музика с Ангелите“ във Вашингтон, на преподавател по музика в Обществен Колеж на Северна Вирджиния, на учител по пиано и орган е свързана с внимателно проучване и подбор на ренесансов и бароков репертоар, с неговите аранжimenti, с отлично овладяване на вокални и инструментални техники от тези епохи. Така практическата работа на М.Рушакес се оказва сериозният стимул за нейните научни хипотези и постижения.

Представеният дисертационен труд респектира с обема и многопосочността на изследователската проблематика. Той съдържа 384 страници, от които 265 страници са основен текст, 100 страници са Приложения и 20 страници са Библиография (общо 188 източника на български, немски, латински и английски език). Ясно очертаните обект, предмет и цел на труда (стр.7 и 9 от Автореферата) се разработват в

логично организирана структура, съдържаща Въведение и Увод, три глави и Заключение.

Във Въведението докторантът отчетливо позиционира своя обект на изследване, а именно „като в огледало да се видят етапите на появяване на известни шедьоври в областта на европейската *musica sacra*, които в този огромен исторически период са обединени от общата си тематична основа” (с.7). В своята дисертация Мила Наумова не просто извежда от музикалната история фигурата на един от най-интересните автори и мислители от XVI-XVIIв. – Филип Николай (I и II глави), но проектира неговото дело върху творчеството и дейността на редица знаменателни личности от XVIII до XX век като Д. Букстехуде, Й.С.Бах, Ф.Менделсон-Бартолди, М.Регер, Х.Дистлер (III глава).

Първа глава на изследването представя фигурата на теолога, поета и композитора Филип Николай. Лаконичните, но значими в съдържателно отношение биографични данни са положени върху „обстоятелствата на времето” от предшестващия ги Увод, който очертава необходимия исторически контекст (с.10). Но дисертантът далеч не ограничава своя историко-хронологичен подход към заявената проблематика само с този раздел, а аргументира изложените тези с пространна фактология и аналитични разсъждения върху нея в рамките на целия текст (напр. за пиетическата традиция в I гл., за времето на възникване на песните на Ф.Николай във II гл. или за Германия по времето на Х.Дистлер в III гл.).

Акцентите в първа глава маркират многостранната дейност на Ф.Николай като преподавател по теология, проповедник, поет, автор на религиозни трактати и трудове по биология, география и астрономия, сред които по-подробно се представя „венеца на неговото дело” (с.16) – книгата му *„Огледало на радостите на вечния живот”*. Именно тя е център на прецизни изследователски анализи в следващата втора глава, разположена на близо 100 страници (стр.51-149). Ще отбележа, че, съобразно разширяването на научната проблематика от XVI към XX в., изследователският текст също променя своя обем, за да достигне до респектиращия мащаб на III глава (стр.140-261). Би могло да се помисли за разделянето на тези текстове на по-кратки откъси, но в същото време плътността и взаимната обвързаност на материала налага именно това негово разпределение.

Втора глава *„Хипотези за броя и съдържанието на музикалните произведения на Филип Николай (1556-1608)”* въвежда в неговото малобройно песенно творчество. Тук проличава умението на докторанта да издирва ценни документи и публикации; да ги анализира и съпоставя; да „преминава” отвъд ограничението на историческото време и рамките на жанровата специфика; да открива иманентно присъщото на изследвания материал като база за неговата универсалност; да надгражда вече изследваното със свои аргументирани коментари и тези.

Подобен подход „подрежда” съдържанието и на трета глава, която извежда хоралите на Ф.Николай до европейската музика от XVII до XX век. Тук авторът отново разкрива своите задълбочени познания на изпълнител и теоретик. Мила Наумова-Рушакес великолепно борави с подобрите изследователски обекти (композиции от Д. Букстехуде, Й.С. Бах, Ф.Менделсон-Бартолди, М.Регер, Х.Дистлер), които обгражда с материали за техни съратници, ученици и последователи (Преториус и Тундер за Букстехуде; Кунау, Пахелбел и Кауфман, за Бах; Целтер, Гьоте и Фани Менделсон за Менделсон; Бах, Брамс и Щраубе за Регер; Грабнер и Крафт за Дистлер).

Разпростирайки своите проучвания върху богата музикална, теологична, историческа, философска, филологическа и лексикална тематика, опирайки своите анализи върху конкретен богат емпиричен материал, в своя научен труд авторът разкрива и убедително защитава хипотезата си за взаимовръзките между индивидуалното творчество и функциониращата в обществото и в религиозния живот музика; между историческите образци и свободата на *inventio*, както и между различните изкуства. Този интердисциплинарен подход към заявената проблематика дава възможност на дисертанта да представи предмета на своето изследване в неговата многостранност и многопластовост.

Авторефератът напълно съответства на съдържанието на изследването. Посочените в него приноси (с.60-62), които споделям, са адекватни на рецензията текст. Отбелязаните пет публикации изчерпателно представят основната проблематика в труда.

На основание безспорните приносни качества на дисертационния труд **„Словото и музиката на Филип Николай (1556-1608) и хоралната традиция”** убедено предлагам на уважаемото Специализирано научно жури да присъди на **Мила Димитрова Наумова-Рушакес** образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 8.3.

23.09.2019 год.
София

Проф.д-р Емилия Коларова